
Sjukhusen övergår till elektroniska patientjournaler och patientadministrationsprogram

Finländsk hälsovård övergår under de närmaste åren till allt större patientdatasystem. Målet är att hälso- och sjukvården i framtiden skall använda samma patientjournal i den specialiserade sjukvården, primärvården och hemsjukvården. Även socialvården kunde företrädesvis använda samma system. Man strävar efter att upprätta regionala databaser, i syfte att skapa databaser mellan de olika organisationerna. Redan i dag är en del av remisserna till den specialiserade sjukvården elektroniska, och de besvaras elektroniskt. I framtiden kommer de elektroniska konsultationerna att öka märkbart. En del patientproblem löses genom att specialisterna på ett sjukhus elektroniskt sänder råd och direktiv till primärvården, varvid patienten inte nödvändigtvis alls behöver sändas till den specialiserade sjukvården. Då en patient i framtiden skrivs in på en enhet för specialiserad sjukvård kan man i realtid använda alla de sjukjournal-, laboratorie- och röntgendata som primärvården producerat samt ta del av sjukjournalanteckningarna på andra enheter för specialiserad sjukvård.

Detta kommer att innebära en avsevärd förändring jämfört med dagens situation, som det nu är, måste pappersjournaler lånas från andra sjuk- och hälsovårdsenheter, med alla de fördröjningar i informationsöverföringen det innebär. Denna nära förestående framtidsvision utgör en alldeles ny utgångspunkt för fungerande vårdkedjor mellan de olika nivåerna inom hälso- och socialvården. Man räknar med att elektroniska patientjournaler i det långa loppet märkbart kommer att spara tid och pengar samt förbättra kvaliteten inom vården. En mycket viktig fråga i detta sammanhang är emellertid hur man ska kunna hantera vår stränga data-

sekretess. Utan patientens skriftliga samtycke kan inga journalanteckningar delges ett annat sjukhus. En del av problemen löses om data införs i regionala databaser, som är gemensamma för sjukhusen inom sjukvårdsdistriktet.

Helsingfors och Nylands sjukvårdsdistrikt (HNS) påbörjade i fjol ett enormt projekt som beräknas vara färdigt år 2007 och avser att ta i bruk ett gemensamt elektroniskt patientjournalprogram för hela distriktet. Förutom patientjournalen skall ett nytt patientadministrationsprogram samt ett nytt debiteringsprogram tas i bruk. Det innebär en stor förändring jämfört med dagens läge med sammanlagt 18 olika system på HNS sjukhus. Projekten är av avsevärd ekonomisk betydelse, eftersom datasystemen i dag slukar ett par procent av samkommunens budget och cirka 10 procent av koncernens investeringar.

De nya systemen och utvecklingen av trådlösa dataförbindelser skapar möjligheter för en alldeles ny verksamhetskultur i patientarbetet. I framtiden kommer läkarna att på sina ronder kunna beakta nyss inkomna resultat och mata in ordinationer och aktuella kommentarer direkt på en bärbar dator som finns till hands under rondan. Man kan på skärmen studera patientens röntgenbilder. I stället för att skriva in text kan data talas in direkt på datorn, vars röstidentifieringsprogram förvandlar den dikterade texten till skriven form nästan i realtid. En annan lösning är centralisering av maskinskrivningstjänsterna. De dikterade texterna sänds elektroniskt till en maskinskrivningscentral, som producerar texten för sjukjournalen. En dylik centralisering öppnar nya möjligheter att förbättra maskinskrivningsservicen på främmande språk. I dag är

det på många sjukhus svårt att få svenskspråkig text utskriven, för att inte tala om främmande språk. Läkaren som ansvarar för innehållet kontrollerar den utskrivna texten och undertecknar den elektroniskt.

Också patienten kan få ta del av den nya tekniken. I framtiden kan vi vid varje patientsäng i stället för en telefon ha en elektronisk terminal, med vilken man förutom Internet kan nå även valda delar av den egna sjukjournalen samt databanker med information om olika sjukdomar, patientdirektiv m.m. Är detta vision och fiktion? Ingalunda, den beskrivna tekniken finns redan. Tillämpningen är enbart en fråga om pengar.

Har vi råd och möjligheter att genomföra allt detta? Alla datasystem inom sjukvården kostar enormt, men frågan är om det är värt satsningen: blir vården så mycket bättre? Det stannar man inte i dag upp för att ifrågasätta, än mindre besvara. Utvecklingen i samhället kräver att sjukhusen hänger med i informationsutvecklingen kosta vad det kosta vill. Vi får bara hoppas att läkare och övrig personal lär sig utnyttja dessa system till patientens och sitt eget bästa samt att systemen inte blir självändamål som stjäl uppmärksamheten från det väsentliga i sjukvården, att ta hand om patienterna.

CAJ HAGLUND